

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Borgiae Tertij Societatis Iesv Generalis

Ribadeneyra, Pedro de

Mogvntiae, 1603

V. Exercitationes animi, & corporis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45256

26 DE VITA FRANC. BORG.
exemplo Augustæ curiæ, dum
vixit, præfuit.

CAPVT V.

Exercitationes animi, & corporis.

TAMETSI prudenter antea
rem familiarem admini-
strarat, vt cuius in aula patri-
familias præire videretur; nunc ta-
men cautius rem tueri domesti-
cam cœpit. Rationes, & aera
subducenda Leonoræ vxori
mandata: publica ipse negotia
curare; nihil prætermittere eo-
rum, quæ Cæsar in mandatis da-
ret. Familiam elegit optimam
ex frugi non nequam seruis. A-
lea, & id genus ludis, longè quã
antea seuerius, interdixit: oculo-
rum eam falsam esse volupta-
tem dictitans. Interrogatus et-
iam, quidnam causæ esset, cur,
quam auide aulici amplectun-

EUF

tur alea ludendi cupiditatem, eam ipse formidaret? *Dementis*, inquit, *est nauem bene compactam, & mercibus plenam, data opera, in scopulos velis, remisque impellere.* Scopulum recte vir prudens aleam appellabat, ad quem, exiguum quidem cubum, vi tamen magnam, plerique re lauta, ac beati, nauem fregissent. Quattuor adhuc rerum quantiuis pretij damna adferre solere: temporis, pecuniæ, & pietatis iacturam fieri, conscientia denique bonæ religionem, pei iurio, ludorum comite, facile amitti. Melioribus itaque, valetudinis tuendæ, exercitationibus animum relaxabat; vt Musicæ symphonia: in qua sic excelluit, vt non canere solum suauiter, modulateq; posset, sed & numeros ipse ex arte concinnaret, cantusq; medita-

retus,

retur, qui in Hispaniæ templis hodieque, in re diuina, sacrisq; Gandiæ Ducis titulo, accinuntur. Corpori vero exercendo aucupium adhibuit, falcone potissimum vsus, & accipitre. Quae quidem venationis forma, eo impensius delectatum narrant, quo gratior ea Carolo Cæsari tum erat, quem singulari studio affectabatur. Verum non hic FRANCISCI industria substitit: altiora animo agitabat, vberioresque ex agrorum aspectu, venationeq; fructus tulit. Ut enim diuinum illum FRANCISCVM, cum pedibus se daret in viam, spectatis ruri flosculis, DEVM omnium effectorem laudare solitum accepimus: sic noster ex conditis rebus, agris, auibus, canibusque architectum DEVM assidue laudabat. Quas quidem
 pias

pias meditationes, non à me ex-
 cogitatas, sed ex illius ore acce-
 ptas, precium operæ erit refer-
 re. Magna, inquit, DEI exstant in
 vtramque partem in me beneficia;
 agros etiam, siluasque oberrantem,
 feras insectantem, & prædam ex a-
 uibus agentem. Quo fit, vt interdum
 sapientiã illius admirabundus me-
 ditari soleam, qui hominum generi
 feras, & aues, ad rapinam compa-
 ratas, parere docuerit: quæ quidem
 vinculis soluta, in cælum vsque eo
 subuolant, vt vel oculorum aciem
 effugiant Homini quoq; tantum tri-
 buerit honoris, vt eius imperio aues,
 & vinculorum, & pristinae liberta-
 tis oblita, sibilis, fictisque clamori-
 bus obediunt: vocatæ redeant, me-
 mores manus, quæ cibum præbere so-
 let; & quamuis fero sint, agrestiq;
 ingenio, vsu tamen, & educatione
 mansuescant. Eadem emissa ad ca-
 ptu-

pturam, tanquam milites ad explo-
 randas hostium copias, fugandasque
 reliquas aues, etiam maiores, un-
 guibus, rostrisque cadunt, sternunt,
 & ad humum affligunt. Mox parta
 victoria, praedam domino relinquunt,
 partem minimam patienter exspe-
 ctant. Pugnantes itidem in aere cum
 spectarem, subiit ea mentem cogita-
 tio, talem videri Demonis pugnam
 cum piorum animos ex insidijs ag-
 greditur; dum, vt leo rugiens, cir-
 cuit quærens, quem deuoret: &
 si quis paulo constantior existat, cu-
 nicularis rationis arcem euertere stu-
 dit. Frequentius verò pudorem mihi
 meditatio illa incutere solet, feram
 illam carniuoram, modica esca
 gratia, agreste ingenium exuere, ci-
 curem, atque mansuetam reddi,
 voce hominis accitam statim aduo-
 lare; pati adhuc velari lumina, qui-
 bus nihil in vita carius: Hominem

con-

contra rationis, & orationis partici-
 pem, & ad ciuilem societatem con-
 ditum, alis, talaribusque, quibus di-
 uinam vindictam effugere possit, ca-
 rentem, tot, tantisque beneficijs orna-
 tum, adeo ingratum etatem agere,
 vt DEO vocanti parere nolit. In ca-
 num verò venatione illud mirabar,
 quamuis famelicum, & in feram ra-
 bie quadam actum animal, obsequi
 tamen hominum imperijs, prædam-
 que relinquere: Hominem contra,
 DEI simulacrum, si quo se scelere
 obstrinxerit, agre auelli, surdis auri-
 bus degere, nec DEO appellanti di-
 cto audientem esse. Hisce medita-
 tionibus FRANCISCVS, etiam a-
 gros lustrans, fructus capiebat
 vberrimos: dum non oculos
 solum, corpusque, vt venato-
 rum natio; sed animum etiam
 cælestium rerum memoria pa-
 scret. Prædam adhæc vnguibus
 sapi:

sæpius eripere, & manumittere solitus, quam longo diei spatio quæsisset, vt vincere sese ipse, animique sensum iam tum asuesceret.

Mathematicis etiam disciplinis operam dedit: ijs præsertim, quas in optimo belli imperatore requiri audierat, ad machinas, molesque iaciendas, mœnia munienda, locum castris capiendum; cæli, solique situm, & naturam inuestigandam. Quibus artibus magnos sæpe duces victoriam militiæ peperisse, metu etiam milites liberasse, acceperat. Calcar addebat & Cæsaris, quo familiariter utebatur, exemplum, cur maiores in dies progressus facere vellet: cuius & Cosmographo, Sanctæ Crucis cognomento, operam dedit, horis tamen diuersis. Carolus
ita-

itaque libenter FRANCISCVM
 consulere, dictata exigere. Qua
 vna re ad pristinam consuetudi-
 nem non parua accessio facta
 est. Ioca itaque & seria cum illo
 communia habebat omnia. Ve-
 rum ne illis quidem animi stu-
 dijs, Musicis, & Mathematicis,
 aut corporis exercitationibus,
 venatione, & aucupio, satis erat,
 ad constantem corporis habitu-
 dinem tuendam comparatus:
 sed, vt plerumque fit, in hac vitæ
 imbecillitate, morbis etiam in-
 terdum tentabatur.

Febri enim ardentissima de-
 bilitatus, didicit nihil esse in re-
 bus humanis proptium, nihil
 perpetuum. Cum verò alterno,
 & nouercali die, igni medullæ
 coquerentur, pia illa mentem
 pupugit meditatio, æquænam
 illos flammæ vrerent qui ob fla-
 gitia

C

gitia

gitia apud Inferos pœnas æter-
 nas penderent: quique purgan-
 te igni, cum futuræ beatitudinîs
 spe, expiarentur. Pro his igitur
 ex illo tempore & orare in die
 ipse, & rem diuinam curare cœ-
 pit. Illud etiã commodi è mor-
 bo accessit, vt libris iam tum
 profanis nuntium remiserit, sa-
 cros assidue tractauerit, nouum
 præcipuè Testamentum, San-
 ctorumque vitas, summa & vo-
 luptate, & vtilitate: impuros ve-
 rò scriptores, vt vitiorum, libidi-
 numque seminaria, ne nominari
 quidem sit passus. Lectica vale-
 tudinis gratia, dum in agros
 portaretur, Diui Pauli Episto-
 las, adhibito etiam sacro inter-
 prete, lectitabat: non secus at-
 que Isaia vaticinia Candaces Æ-
 thiopiæ Reginae Eunuchus. Ve-
 rum non multa, sed multum le-
 ge-

gere studium fuit. Si quid laudabile occurrisset sustinens, ponderare ea, & exsequi cupiebat. Hinc piorum librorum lectionem, recte primum melioris vitæ gradum esse dicebat.

Vix iam confirmatus, suscepta in eam Galliæ partem, quæ Prouincia Romanis est appellata, expeditione; arma tractans Cæsarem secutus est, adscitis socijs, Ruisio Gomefio Sylua, qui post Euoli Princeps; Georgio item Melo: quos vnice caros habuit, & in paucis, vt coniugis cognatos, dilexit. Affecto iam bello, missus à Cæsare, qui Augustæ vxori omnem belli euentum exponeret, deque valetudine sua securo esse animo iuberet.

Anno, qui est infecutus
 elb. Io. xxxvii. dum Segouia

C 2 in

in Carpetanis conuentus Ordinum haberentur, morbo item anginae decubuit, vt sanguine pæne fauces obstruerentur; sed lingua licet vsum amisisse videretur, mentem tamen in DEVM fixam tenuit: ad mortem obundam animo, quam vnquam alias, paratiore. Iam tum enim singulis mensibus pane illo caelesti, criminibus expiatis, victitabat. Præter illa morborum incommoda, stimulos ad pietatem addidit tristis nuncius Gádia de morte Mariæ Gabrielæ auia allatus: quæ lectissima femina, vita prius pie, innocenterque acta, post in Diuæ Claræ cœnobium sese abdiderat. De cuius vita, moribusque, quando locus manum iniicere videtur, pauca de multis attingam.

CA.